

Dr. Krešimir Dabo

PRIMERJALNI ŠTUDIJ IDEJ IN KULTUR, doktorski študij 3. stopnje

Modul Interdisciplinarni študij institucij in družbe 21. stoletja – politike, ekonomije, tehnologije, epistemologije

Predlagana tema doktorske disertacije: Umetnost in umetniki med klikbajtom in kritiko: medijske pripovedi v sodobnem digitalnem okolju

Predlagana mentorica: red. prof. dr. Marina Gržinić Mauhler

Predstavitev teme doktorske disertacije v okviru Samostojnega raziskovalnega dela

Umetnost in umetniki med klikbajtom in kritiko: medijske pripovedi v sodobnem digitalnem okolju

Predlog dispozicije doktorske disertacije z naslovom *Umetnost in umetniki med klikbajtom in kritiko: Medijski narativi v sodobnem digitalnem okolju* preučuje spreminjajoče se razmerje med umetnostjo, umetniki in medijskimi narativi v digitalni dobi, s posebnim poudarkom na fenomenu klikbajta in njegovem vplivu na umetnostno kritiko. Osrednji raziskovalni problem te disertacije je raziskati, kako digitalna transformacija medijev preoblikuje načine predstavljanja in interpretacije umetnosti v okviru hrvaškega medijskega prostora. Po eni strani novi mediji in družbena omrežja omogočajo večjo vidnost umetnosti in demokratizacijo dostopa do informacij. Po drugi strani pa pogosto dajejo prednost vsebinam, ki ustvarjajo angažiranost in tržno vrednost, pogosto na račun kakovostne analize in kritičnega diskurza. V sodobnem digitalnem okolju, kjer družbena omrežja in algoritmični sistemi vse bolj vplivajo na produkcijo in distribucijo informacij, so mediji podvrženi tržnim pritiskom in tekmovanju za pozornost občinstva. Ta proces pomembno vpliva na medijsko pokrivanje umetnosti, saj se analitični in kritični pristopi pogosto nadomeščajo s senzacionalizmom, poenostavljenimi formati in klikbajt strategijami.

Posledično so tradicionalni mediji pod vse večjim pritiskom digitalnih platform in ekonomije pozornosti, kar ogroža njihovo zmožnost ohranjanja resne umetnostne kritike kot dela njihove vsebine. To odpira vprašanje, ali je mogoče v sodobnem medijskem prostoru vzpostaviti trajnostni model kritične refleksije o umetnosti, ali pa je medijski diskurz o umetnosti neizogibno oblikovan z logiko trga in digitalnih algoritmov.

Z uporabo kvalitativnih raziskovalnih metod, vključno z globinskimi intervjuji in analizo medijskih vsebin, raziskava skuša osvetliti, kako tradicionalni mediji oblikujejo narative o umetnosti v sodobnem digitalnem okolju ter v kolikšni meri strategije klikbajta, tržni interesi in algoritmično posredovana vsebina vplivajo na kritični diskurz o umetnosti.

V skladu s tem bo raziskava preko globinskih intervjujev raziskala perspektive ključnih deležnikov – novinarjev, urednikov, strokovnjakov za odnose z javnostmi in umetnikov, z namenom pridobiti celovito razumevanje dinamike med mediji in umetnostjo ter prepoznati možne modele za izboljšanje medijske reprezentacije umetnosti na Hrvaškem.

Z analizo medijskih vsebin in interpretacij umetnosti in umetnikov v medijih raziskava ponuja nove vpoglede v vlogo medijskih narativov pri oblikovanju javnega mnenja o umetnosti in umetnikih. Poleg tega analiza stremi k prepoznavanju vzorcev poročanja in dominantnih narativov, ki se uporabljajo pri predstavljanju umetnosti, s posebnim poudarkom na vplivu klikbajta, skrajšanih formatov in algoritmično posredovanega dosega vsebin.

Disertacija si prizadeva pomembno prispevati k razvoju medijskih in komunikacijskih študij, s posebnim poudarkom na transformaciji medijskega poročanja o umetnosti v kontekstu digitalne ekonomije pozornosti.

Na teoretski ravni disertacija prispeva k razumevanju procesov medijske reprezentacije umetnosti v sodobni digitalni sferi ter kritično preučuje razmerje med senzacionalističnimi, poenostavljenimi medijskimi formati in potrebo po utemeljeni, analitični umetnostni kritiki. Opira se na teoretske koncepte, kot so ekonomija pozornosti, digitalni algoritmi in transformacija novinarstva v digitalni dobi.

Praktični prispevek disertacije se kaže v njenem potencialu za oblikovanje priporočil za izboljšanje medijskega poročanja o umetnosti, obenem pa raziskuje možne modele za revitalizacijo umetnostne kritike v digitalnem okolju. V tem kontekstu lahko raziskava služi kot relevanten vir za medijske strokovnjake, umetniške institucije, izobraževalne organizacije in akterje kulturnih politik, ki iščejo trajnostne načine za krepitev kritičnega in analitičnega pristopa k umetnosti znotraj sodobnih medijskih struktur.

Interdisciplinarna narava raziskave, ki povezuje medijske študije, teorijo umetnosti in digitalno komunikacijo, omogoča globlje razumevanje odnosa med umetnostjo in mediji v kontekstu vseprisotne digitalizacije in tržnih pritiskov. Disertacija tako prispeva k akademski razpravi o trajnosti kritičnega diskurza v sodobnem medijskem prostoru ter odpira poti za nadaljnje raziskovanje vloge medijev pri oblikovanju kulturnih vrednot in javnega razumevanja umetnosti. Poleg tega disertacija skuša odgovoriti na vprašanje, ali obstajajo realne možnosti za revitalizacijo umetnostne kritike v digitalni dobi in kako lahko mediji spodbujajo bolj informiran in analitično utemeljen diskurz o umetnosti.

S pomočjo teoretskih okvirov Marshalla McLuhana, Jacquesa Rancièra, Edmunda Leacha, Jamesa Lulla, Marine Gržinić in drugih teoretikov bo raziskava preučila, kako se tradicionalni mediji prilagajajo pravilom digitalnega trga in kako se ta transformacija odraža v načinih poročanja o umetnosti. Posebna pozornost bo namenjena vprašanju, ali v hrvaških medijih obstaja prostor za resno umetnostno kritiko in kako bi jo bilo mogoče revitalizirati v dobi digitalne dominacije.

Disertacija bo ponudila empirično utemeljen vpogled v odnose med umetnostjo, mediji in občinstvom na Hrvaškem, pri tem pa bo kartirala tako izzive kot tudi možnosti za bolj smiselno in poglobljeno medijsko posredovanje umetnosti. S tem bo odprla prostor za razmislek o možnih modelih poročanja, ki bi lahko zagotovili trajnost medijske kritike umetnosti in ohranili njeno relevantnost znotraj sodobnega medijskega ekosistema.

Art and artists between clickbait and criticism: media narratives in the contemporary digital environment

The dissertation disposition proposal, titled *Art and Artists between Clickbait and Criticism: Media Narratives in the Contemporary Digital Environment*, examines the evolving relationship between art, artists, and media narratives in the digital age, focusing specifically on the phenomenon of clickbait and its impact on art criticism.

The central research problem of this dissertation is to examine how the digital transformation of the media is reshaping the ways in which art is presented and interpreted within the Croatian media landscape. On the one hand, new media and social networks enable greater visibility of art and the democratization of access to information. On the other hand, they tend to favor content that

generates engagement and market value, often at the expense of qualitative analysis and critical discourse. In the contemporary digital environment, where social media and algorithmic systems increasingly influence the production and distribution of information, media outlets are subjected to market pressures and the competition for audience attention. This process significantly affects media coverage of the arts, as analytical and critical approaches are often replaced by sensationalism, simplified formats, and clickbait strategies. Consequently, traditional media are under growing pressure from digital platforms and the attention economy, which compromises their ability to maintain rigorous art criticism as part of their content. This raises the question of whether a sustainable model for critical reflection on art can be established within the contemporary media space, or whether media discourse on art is inevitably shaped by the logic of the market and digital algorithms.

Using qualitative research methods, including in-depth interviews, as well as media content analysis, the research seeks to illuminate how traditional media shape narratives about art in the contemporary digital environment, and to what extent clickbait strategies, market interests, and algorithmic mediation of content affect the critical discourse on art.

Accordingly, this research, through in-depth interviews, will explore the perspectives of key stakeholders - journalists, editors, public relations professionals, and artists - in order to gain a comprehensive understanding of the dynamics between media and the arts, and to identify potential models for improving the media representation of art in Croatia.

Through media content analysis and media interpretations of art and artists, this research offers new insights into the role of media narratives in shaping public opinion about art and artists. Furthermore, the analysis aims to identify reporting patterns and dominant narratives used in the presentation of art, with particular emphasis on the influence of clickbait, shortened formats, and algorithmically mediated content reach.

The dissertation aims to make a significant contribution to the development of media and communication studies, with a particular focus on the transformation of media reporting on art within the context of the digital attention economy.

At the theoretical level, the dissertation contributes to the understanding of the processes of media representation of art in the contemporary digital sphere, critically examining the relationship between sensationalist, simplified media formats and the need for reasoned, analytical art criticism. It draws on theoretical concepts such as the attention economy, digital algorithms, and the transformation of journalism in the digital age.

The practical contribution of the dissertation lies in its potential to develop recommendations for improving media coverage of the arts, while exploring potential models for revitalizing art criticism in the digital environment. In this context, the research may serve as a relevant resource for media professionals, art institutions, educational organizations, and cultural policy actors seeking sustainable ways to strengthen critical and analytical approaches to art within contemporary media structures.

The interdisciplinary nature of the research, which connects media studies, art theory, and digital communication, enables a deeper understanding of the relationship between art and media in the context of pervasive digitalization and market pressures. Thus, the dissertation contributes to the academic debate on the sustainability of critical discourse in the contemporary media space and opens avenues for further research into the role of media in shaping cultural values and public understanding of art.

Furthermore, the dissertation seeks to provide answers to whether there are viable opportunities for the revitalization of art criticism in the digital age, and how media can foster a more informative and analytically grounded discourse on the arts.

Through the theoretical frameworks of Marshall McLuhan, Jacques Rancière, Edmund Leach, James Lull, Marina Gržinić, and other scholars, the research will examine how traditional media are adapting to the rules of the digital market, and how this transformation is reflected in the ways art is reported. Special attention will be given to the question of whether there is space for serious art criticism in Croatian media and how it might be revitalized in an era of digital dominance.

The dissertation will provide an empirically grounded insight into the relationships between art, media, and audiences in Croatia, mapping both the challenges and the possibilities for more meaningful and in-depth media mediation of art. In doing so, it will open space for reflection on potential reporting models that could ensure the sustainability of media criticism of art and secure its relevance within the contemporary media ecosystem.

Umjetnost i umjetnici između clickbaita i kritike: medijski narativi u suvremenom digitalnom okruženju

Prijedlog teme doktorske disertacije pod naslovom *Umjetnost i umjetnici između clickbaita i kritike: Medijski narativi u suvremenom digitalnom okruženju* bavi se istraživanjem promjenjivog odnosa između umjetnosti, umjetnika i medijskih narativa u digitalnom dobu, s posebnim naglaskom na fenomen clickbaita i njegov utjecaj na umjetničku kritiku.

Središnji istraživački problem ove disertacije jest ispitati na koji način digitalna transformacija medija preoblikuje načine prikazivanja i interpretacije umjetnosti unutar hrvatskog medijskog krajolika. S jedne strane, novi mediji i društvene mreže omogućuju veću vidljivost umjetnosti i demokratizaciju pristupa informacijama. S druge strane, često favoriziraju sadržaje koji generiraju angažman i tržišnu vrijednost, nerijetko nauštrb kvalitativne analize i kritičkog diskursa.

U suvremenom digitalnom okruženju, u kojem društvene mreže i algoritamski sustavi sve snažnije utječu na proizvodnju i distribuciju informacija, mediji su izloženi tržišnim pritiscima i konkurenciji za pažnju publike. Ovaj proces značajno utječe na medijsko izvještavanje o umjetnosti, jer se analitički i kritički pristupi često zamjenjuju senzacionalizmom, pojednostavljenim formatima i clickbait strategijama. Posljedično, tradicionalni mediji suočavaju se s rastućim pritiskom digitalnih platformi i ekonomije pažnje, što narušava njihovu sposobnost da održe ozbiljnu umjetničku kritiku kao sastavni dio svoga sadržaja. Otvara se pitanje može li se u suvremenom medijskom prostoru uspostaviti održiv model kritičkog promišljanja umjetnosti, ili je pak medijski diskurs o umjetnosti neizbježno oblikovan logikom tržišta i digitalnih algoritama. Korištenjem kvalitativnih istraživačkih metoda, uključujući dubinske intervju te analizu medijskih sadržaja, istraživanje nastoji rasvijetliti kako tradicionalni mediji oblikuju narative o umjetnosti u suvremenom digitalnom okruženju te u kojoj mjeri clickbait strategije, tržišni interesi i algoritamska medijacija sadržaja utječu na kritički diskurs o umjetnosti. Sukladno tome, ovo će istraživanje, kroz dubinske intervju, ispitati perspektive ključnih dionika – novinara, urednika, stručnjaka za odnose s javnošću i umjetnika – kako bi se steklo sveobuhvatno razumijevanje dinamike između medija i umjetnosti, te identificirali mogući modeli za poboljšanje medijske reprezentacije umjetnosti u Hrvatskoj.

Kroz analizu medijskih sadržaja i interpretacija umjetnosti i umjetnika u medijima, istraživanje pruža nove uvide u ulogu medijskih narativa u oblikovanju javnog mišljenja o umjetnosti i umjetnicima. Nadalje, analiza ima za cilj identificirati obrasce izvještavanja i dominantne narative

korištene u prikazivanju umjetnosti, s posebnim naglaskom na utjecaj clickbaita, skraćениh formata i algoritamski posredovanog dosega sadržaja.

Disertacija teži ostvariti značajan doprinos razvoju medijskih i komunikacijskih studija, s posebnim fokusom na transformaciju medijskog izvještavanja o umjetnosti u kontekstu digitalne ekonomije pažnje. Na teorijskoj razini, disertacija doprinosi razumijevanju procesa medijske reprezentacije umjetnosti u suvremenoj digitalnoj sferi, kritički promišljajući odnos senzacionalističkih, pojednostavljenih medijskih formata i potrebe za argumentiranom, analitičkom umjetničkom kritikom. Oslanja se na teorijske koncepte poput ekonomije pažnje, digitalnih algoritama i transformacije novinarstva u digitalnom dobu.

Praktični doprinos disertacije ogleda se u njezinu potencijalu da razvije preporuke za unapređenje medijskog izvještavanja o umjetnosti, istovremeno istražujući moguće modele revitalizacije umjetničke kritike u digitalnom okruženju. U tom kontekstu, istraživanje može poslužiti kao relevantan resurs za medijske profesionalce, umjetničke institucije, obrazovne organizacije i aktere kulturnih politika koji traže održive načine za jačanje kritičkih i analitičkih pristupa umjetnosti unutar suvremenih medijskih struktura.

Interdisciplinarni karakter istraživanja, koje povezuje studije medija, teoriju umjetnosti i digitalnu komunikaciju, omogućuje dublje razumijevanje odnosa između umjetnosti i medija u kontekstu sveprisutne digitalizacije i tržišnih pritisaka. Disertacija time doprinosi akademskoj raspravi o održivosti kritičkog diskursa u suvremenom medijskom prostoru i otvara put za daljnja istraživanja o ulozi medija u oblikovanju kulturnih vrijednosti i javnog razumijevanja umjetnosti.

Nadalje, disertacija nastoji odgovoriti na pitanje postoje li stvarne mogućnosti za revitalizaciju umjetničke kritike u digitalnom dobu te kako mediji mogu poticati informiraniji i analitički utemeljeniji diskurs o umjetnosti.

Kroz teorijske okvire Marshalla McLuhana, Jacquesa Rancièra, Edmunda Leacha, Jamesa Lulla, Marine Gržinić i drugih autora, istraživanje će ispitati kako se tradicionalni mediji prilagođavaju pravilima digitalnog tržišta i kako se ta transformacija odražava na načine izvještavanja o umjetnosti. Posebna pozornost bit će posvećena pitanju postoji li prostor za ozbiljnu umjetničku kritiku u hrvatskim medijima te kako se ona može revitalizirati u eri digitalne dominacije.

Disertacija će ponuditi empirijski utemeljen uvid u odnose između umjetnosti, medija i publike u Hrvatskoj, mapirajući izazove i mogućnosti za smislenije i dublje medijsko posredovanje umjetnosti. Time će otvoriti prostor za razmišljanje o potencijalnim modelima izvještavanja koji bi mogli osigurati održivost medijske kritike umjetnosti i očuvati njezinu relevantnost unutar suvremenog medijskog ekosustava.